

nº10, maig del 2007

crèdits: Director del projecte (Joan Mayol) / Redactors (Joan Oliver, Iván Ramos, Vicenç Fortesa i Jordi Muntaner) / Disseny: Xavier Canyelles.

Contingut:

L'ESFORÇ SERVEIX

- 6 espècies, 6 joies
- Reunió per a bioinvasors portuaris
- Un intent fallit contra els coatís
- Niu de voltor online
- Un pla ambiciós pel 2007
- Darrereres novetats sobre la quitridiomicòsi
- La tramitació de nous plans de recuperació, en marxa

CLOROFIL-LA, notícies de vegetals

- The Top 50 Mediterranean Islands Plants. Presentació a les Balears
- Helianthemum marifolium subsp. organifolium
- Apium bermejoi en situació crítica. Elaboració del Pla de Recuperació
- Pinus pinaster, noves localitats i anàlisis genètics
- Ha nascut el Comitè de Flora
- IN MEMORIAM: ORIOL DE BOLÓS
- Projecte de construcció i instal·lació de plaques fotovoltaïques a Formentera

GENT PER CONÈIXER, entrevistes

- Entrevista a Charlotte Curé

RAMPELLADES, notes d'interès

- Cans contra verí
- Milà
- Accident mortal als eòlics de Maó
- POSSIBLE EPIZOÒTIA ALS CAPS D'OLLA DEL MEDITERRANI OCCIDENTAL
- V REUNIÓ DE COORDINACIÓ DE CENTRES DE RECUPERACIÓ DE FAUNA DE LES BALEARS
- NOTÍCIES DE VIROT
- DADES DE LA REPRODUCCIÓ DEL VOLTOR NEGRE

HEM LLEGIT, notes bibliogràfiques

-LLIBRE BLANC DE PROTECCIÓ D'ESPÈCIES
-LIBRO ROJO DE LOS INVERTEBRADOS DE ESPAÑA, José R. Verdú i Eduardo Galante (Eds.)

COSES QUE PASSEN, notícies del món

- A Espanya.
La política agrosanitària i el voltor lleonat.

- A Europa.
El primer fluviari europeu.

- En el món.
Una nova espècie de felí per a la ciència.

6 ESPÈCIES, 6 JOIES

La Conselleria de Medi Ambient ha produït un **DVD amb sis petits documentals** (de cinc minuts cada un, aproximadament), sobre **sis de les espècies més emblemàtiques** de la fauna de les Illes Balears: el **milà**, el **ferreret**, la **miloca**, el **voltor negre**, la **gavina roja** i el **virot petit**.

N'és autor **Paco Alburquerque**, que ha comptat també amb imatges cedides per altres naturalistes i cineastes. Aquest document visual pot ser molt útil en tasques educatives de sensibilització, i pot ser emès a TVs locals o altres lliurement, sencer o per capítols.

Els interessats en poden sol·licitar còpia gratuïta poden sol·licitar-lo a la Direcció General de Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental (especies@dgcapea.caib.es; tel. 971 784956; fax 971 784953; carrer Manuel Guasp, 10 - 07006 Palma).

REUNIÓ PER A BIOINVASSORS PORTUARIS

El **Centre Oceanogràfic de Balears** va acollir el divendres passat **16 de Març** la primera jornada tècnica sobre **organismes introduïts en ports**, organitzada per la Conselleria de Medi ambient, que va ser inaugurada pel **Sr. Joan Verger i Pocoví**, President de l'Autoritat portuària de les Illes Balears i la Directora General de l'oficina del Canvi Climàtic, **Patrícia Conrado Quiroga**.

La trobada va contar també amb la presència d'**especialistes de diferents institucions** de les Balears (Universitat, Institut Espanyol d'Oceanografia, CSIC, CAP, i CMA) i d'altres regions mediterrànies. L'objectiu era l'**intercanvi d'informació tècnica** sobre experiències directes en l'estudi d'organismes introduïts en ports, realitzades a nivell estatal, en els ports de Barcelona i València. Encara que finalment el representant de València no va poder assistir, la resta de participants i la documentació aportada per aquest últim, fan que puguem qualificar aquesta trobada de molt positiva.

La **Conselleria de Medi ambient** i l'**Autoritat Portuària** de les Illes Balears han iniciat una col·laboració per a la prevenció d'entrada d'organismes exòtics invasors en els ports d'aquestes illes, que inclou l'estudi d'organismes introduïts en ports. Les entitats directament implicades en l'execució d'aquest projecte són la **UIB, l'Institut Oceanogràfic, l'IMEDEA i el Servei de Protecció d'Espècies**, i es compta també amb la col·laboració de la Direcció General de pesca. Està en projecte la subscripció d'un conveni entre les dues institucions per iniciar aquest estudi, de característiques similars als que s'han efectuat fins avui a Barcelona i València.

El **transport marítim** és un dels vectors més important d'introducció d'espècies no indígenes, principalment per aigües de llast i "fouling" (organismes incrustats en els cascs dels vaixells). A més, els ports són amb freqüència ecosistemes amb característiques favorables a l'establiment d'organismes introduïts (forta antropització, alta inestabilitat, en general baixa diversitat, disfuncionalitat, etc). Per a controlar la dispersió de nous organismes en el medi marí és necessari estudiar la biota dels recintes portuaris per a conèixer els processos de translocació d'espècies, poder avaluar el potencial invasiu de les mateixes i així **establir les mesures adequades** per a evitar el risc ambiental associat a aquestes espècies.

UN INTENT FALLIT CONTRA ELS COATÍS

La presència de **Coatís** a Mallorca segueix sent una realitat, a pesar dels esforços de la Conselleria de Medi Ambient per eradicar aquest perillós carnívor americà de l'illa de Mallorca.

El passat mes de febrer, ens va acompanyar **Toni Batet**, tècnic del Servei de Fauna del Departament de Medi ambient de la Generalitat de Catalunya, expert en captures de carnívors, amb el qual vam recórrer alguns dels punts on ens consta la presència d'aquest animal i avaluàrem les possibles estratègies de captura aplicables al nostre

cas.

Els resultats no van ser gens encoratjadors, ja que no tenim dades suficients per a iniciar un sistema de trempu efectiu. És una espècie molt perillosa, amb **gran impacte sobre l'ecosistema** pel seu caràcter predador, en especial d'ous i polls. Aquesta espècie es troba completament **adaptada al nostre medi**, ja que tenim dades constatades de cria en estat en llibertat.

Poden arribar a tenir entre 4 i 6 cries. Des de fa mes de dos anys s'han observat animals d'aquesta espècie en alguns termes municipals. Aquestes localitats han anat en augment, a pesar de les campanyes de control d'espècies invasores realitzades per aquesta Conselleria, on s'ha aconseguit capturar alguns exemplars. En les últimes setmanes hem realitzat una campanya informativa en els municipis afectats, que són els següents: Lloseta, Selva, Mancor del Vall, Santa Margalida, Llubí, Alaró, Bunyola, Andratx i Sa Pobla. Fins al moment no hem rebut dades de noves observacions, el que dificulta bastant les labors de captura donada l'extensió del territori de què parlem, a més de que en algunes zones solament tenim dues o tres observacions en aquests anys.

Aquest animal té **hàbits diürns**, el que facilita que sigui vist pels habitants d'aquestes zones o altres col·lectius usuaris del medi natural com els caçadors, excursionistes, etc. **És molt important que ens comuniquem l'avistament de qualsevol exemplar** al Servei de Protecció d'Espècies, responsable d'aquest treball. Conservar la riquesa de les nostres illes és tasca de tots.

NIU DE VOLTOR ON LINE

La possibilitat d'observar la vida en un niu de voltor sense cap risc ni un de molèstia és una realitat. Fa pocs anys, un agent de Medi Ambient va descobrir un niu a la vall de Lluc, la situació del qual fa possible tècnicament **transmetre imatges** a Ca S'Amitger amb una **càmera alimentada per bateries solars**, amb una qualitat òptima.

En aquest centre, una pantalla de plasma permet als visitants una visió òptima, **en temps real**, del que passa en el niu. Fa pocs dies, amb un acte solemne en presència del **President de la Comunitat Autònoma**, es va inaugurar el vertit d'aquesta imatge a la web de la Comunitat Autònoma, de manera que qualsevol persona, a qualsevol lloc del món, pot veure que passa en aquest moment en el niu! (La qualitat no és tan bona a la web com al centre, per limitacions tècniques).

En aquests moments, després d'haver-ne pogut seguir el zel i la incubació al niu és visible un adult amb el petit pollet, que **va néixer el 14 d'abril**. La tasca tècnica ha estat desenvolupada per l'empresa **Electrònica Virgili**, sota la supervisió de la BVCF, amb el projecte del Servei de Protecció d'Espècies.

Postdata: *Lamentablement, el darrer cap de setmana d'abril, quan el poll tenia ja uns deu dies, i probablement com a conseqüència de les plujes que afectaren la Serra, el niu ha quedat buit. Els fracassos en la reproducció per causes metereològiques no són excepcionals en aquesta espècie, tot i que no ens l'esperàvem a aquestes altures, ja que els darrers tres anys -com a mínim- aquesta parella havia tret el seu poll sense problemes. El sistema es mantindrà operatiu per supervisar el niu des de Ca s'Amitger, però la transmissió d'imatges a la WEB ha deixat de tenir sentit fins que el niu sigui reocupat.*

UN PLA AMBICIÓS PER AL 2007

La protecció d'espècies s'ha consolidat com a una de les línies d'actuació directa de la Conselleria de Medi Ambient. Aquest any 2007 és previst que sigui possible mantenir els **projectes d'anys anteriors** (redacció i execució de plans sobre espècies amenaçades, Bioatlas, Avilínea, recuperació d'espècimens ferits, arbres singulars, etc), incrementar l'atenció que es dona a les espècies invasores, **edicions de materials divulgatius** -d'alguna de les quals donam compte en aquest butlletí- i posar en marxa els **nous plans específics** que s'han analitzat en el Consell Balear de Fauna i Flora.

Les inversions previstes per la Conselleria de Medi Ambient en aquestes matèries superen el **mig milió d'euros**, i es compta també amb el finançament parcial d'alguns projectes per altres entitats, com és el cas de les aportacions de GESA i el Ministeri de Medi Ambient per a la correcció de línies elèctriques.

DARRERES NOVETATS SOBRE LA QUITRIDIDIOMICÒSI

La presència d'aquesta malaltia emergent en las poblacions de **ferreret** no deixa de preocupar-nos / ocupar-nos, ja que les darreres anàlisis obtingudes han determinat la presència del fong a la **vall de la Cala de St. Vicenç**, on hi ha dues localitats de reintroducció, encara que amb una baixa prevalència (del 5 al 20%). En el decurs de les tasques de seguiment estem trobant fets significatius: S'ha determinat que al Torrent des Ferrerets i al Cocó de sa Bova, la densitat d'espores recollides a la boca de les larves és a fins a 100 vegades menor a finals de juny que el desembre.

Lògicament aquestes darreres dades es poden interpretar de moltes maneres, i per determinar la soca del fong present a Mallorca, i el seu possible origen, s'han enviat larves vives de totes les localitats afectades, per fer cultius al Departament de malalties infeccioses del **Imperial College de Londres**, que col·labora en el projecte de seguiment de la **quitridiomicosi dirigit pel Dr. Jaime Bosch, del CSIC**.

Per altra banda, es duen a terme experiències d'eliminació dels fongs mitjançant el manteniment a altes temperatures, dels ferrerets procedents de la població natural del Torrent dels Ferrerets, per conservar una línia de cria amb vistes a possibles reintroduccions o reforçaments de les poblacions.

LA TRAMITACIÓ DE NOUS PLANS DE RECUPERACIÓ, EN MARXA

Actualment s'ha iniciat la fase de informació pública dels següents **Plans de Recuperació y Conservació**, que ja han passat pel tràmit del Consell de Fauna i Flora:

*** Pla de Recuperació del Ferreret**

Alytes muletensis

*** Pla de Recuperació de la saladines endèmiques del prat de Magaluf**

Limonium magallufianum

Limonium carvalhoi

Limonium ejulabilis

Limonium inexpectans

Limonium boirae

*** Pla de Conservació
de l'Àguila Peixatera**

Pandion haliaetus

*** Pla d'actuacions de Conservació de la Gavina Roja i del Corbmarí a les Illes
Balears.**

Phalacrocorax aristotelis

Larus audouinii

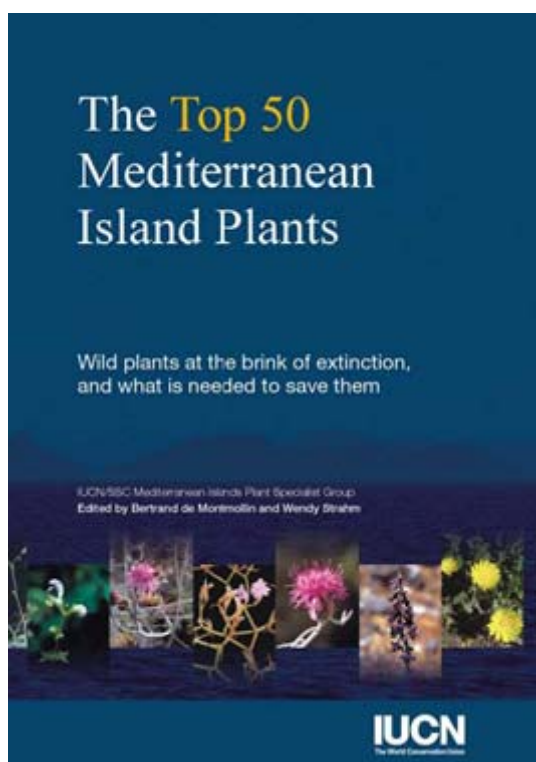
S'espera que en els primers dies de juny els plans puguin ser aprovats.

[tornar a la portada de CiberESPÈCIES](#)

✓ **The Top 50 Mediterranean Islands Plants. Presentació a les Balears.**

Amb aquest títol, el grup d'especialistes en **plantes mediterrànies insulars** de la IUCN/SSC (MIPSG), edita l'any 2005 un llibre en anglès i francès on es recollia un part de la feina realitzada per aquest grup d'experts amb l'objectiu de difondre la problemàtica que posa en perill la supervivència de moltes espècies de la flora insular mediterrània i així promoure accions de conservació.

El llibre presenta, en format de fitxa, una selecció de **50 espècies amenaçades presents en 12 illes o arxipèlags de la Mediterrània**, on s'inclouen les **Balears**.

El nostre arxipèlag contribueix de forma significativa en aquesta relació dels top 50, amb un total de 8 espècies:

Apium bermejoi (Me),
Arenaria bolosii (Ma),
Brimeura duvigneaudii (Ma),
Euphorbia marginaliana (Ei),
Femeniasia balearica (Me),
Ligusticum huteri (Ma),
Lysimachia minoricensis (Me),
Naufraga balearica (Ma)
Medicago citrina (Ei, Ca i Columbrets).

La novetat i la notícia està en que s'**ha editat de bell nou** l'esmentada publicació en la seva **versió en espanyol** per a la qual està previst realitzar la presentació a Mallorca dins la primera quinzena de juny. El lloc i la data està encara per confirmar però ja n'esteu assabentats i convidats a participar-hi. Tot d'una que tinguem confirmació de la data, lloc i hora de la presentació vos hi farem partícips mitjançant la nostra web i altres mitjans de comunicació. Així que ja podeu estar-hi pendants.

La versió anglesa la podeu consultar a

http://www.iucn.org/themes/ssc/our_work/plants/mediterranean_top50.htm

✓ ***Helianthemum marifolium* subsp. *origanifolium***

A l'objecte d'avaluar les actuacions que el **Pla General d'Actuacions per a l'Àrea des Carnatge** i més concretament el **projecte de Jardí Botànic**, poden tenir sobre l'hàbitat i l'espècie *Helianthemum marifolium* subsp. *origanifolium* (HMA des d'ara), el

SPE ha revisat l'àrea actual de distribució d'aquesta espècie, actualment inclosa al **Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades**, dins la categoria d'espècies en perill d'extinció, amb la particularitat de que només s'inclouen les poblacions de Mallorca HMA, és molt freqüent a Eivissa i Formentera, tanmateix a Mallorca només és citada a la zona des Carnatge i la torre d'en Pau.

En aquestes localitats fou descrita com a un taxon diferent: *Helianthemum serra*, **endèmic** de les Balears. Tanmateix, aquest no té validesa taxonòmica i es tracta efectivament de *Helianthemum marifolium subsp. origanifolium*. Aquest tractament de les poblacions balears com a un entitat endèmica de l'arxipèlag és molt dubtosa i en qualsevol cas només la població mallorquina es troba amenaçada. Actualment a l'illa de Mallorca, aquesta espècie només es presenta, pràcticament en una sola localitat a la zona de Es Carnatge, havent reduït molt sensiblement la seva àrea d'ocupació original.

L'àrea actual d'ocupació estimada com a línia de costa ocupada per aquesta espècie respecte a la distribució original seria de només un 10%. Amés, en aquesta única localitat de Es Carnatge **la seva situació no és gaire bona**, on ha sofert en els darrers anys una important regressió degut substancialment a l'alteració de l'hàbitat per causes antròpiques, la qual cosa ja ha dut a l'adopció de mesures de conservació en anteriors ocasions per part del Servei de Protecció d'Espècies.

Una altra de les localitats conegudes està situada a la **torre d'en Pau**, on abans era relativament abundant i actualment només compta amb dos únics exemplars. Les actuacions d'ajardinament i l'ús recreatiu de la zona no han afavorit gens la seva recuperació. Aquesta regressió i amenaces són les que justifiquen l'actual catalogació en la categoria de màxima protecció de "en perill d'extinció". L'actual àrea d'ocupació de HMA a la zona de Es Carnatge, apareix reproduïda al plànol adjunt.

veure plànol

El nucli central de la població es troba a la zona interior de Es Carnatge, a uns 150-200 m de la línia de costa ocupant una zona molt alterada però que **conserva un elevat valor ambiental**, no solament per la presència d'aquesta espècie sinó també pel conjunt d'espècies i comunitats de flora que l'acompanyen.

Les **principals amenaces** són la freqüentació i el trànsit de persones i vehicles, l'abocament de residus i enderrocs, els moviments de terra i actuacions urbanístiques, l'alteració de les condicions edafològiques, la ruderalització, competència amb altres

espècies vegetals competidores i/o invasores i l'ajardinament de la zona. Aquest nucli central ocupa una extensió d'uns 32.000 m², on s'han comptabilitzat **més de 800 exemplars**, una bona part dels quals es situen a l'interior de la zona de servitud aèria.

Dins la zona de Es Carnatge apareixen altres tres petits redols amb reduït número d'exemplars ocupant petits fragments de la vegetació original. Un altre petit redol (amb només dos individus), es troba a la zona de la torre d'en Pau, on originàriament es desenvolupava una important població.

✓ *Apium bermejoi* en situació crítica. Elaboració del Pla de Recuperació.

Un recent informe del MIPSIG (vegeu notícia anterior del TOP 50), que ha estat coordinat pel **Dr. Joan Rita del Dep. de Biologia de la UIB**, exposa els resultats més recents (2004-2006) sobre l'estat de conservació de dues de les espècies incloses a la llista dels TOP 50. Aquestes espècies són *Naufraga balearica* i *Apium bermejoi*.

Pel que fa als resultats obtinguts per a *Apium bermejoi*, la situació pareix ésser **molt crítica**. Les sequeres del dos darrers anys han dut a una situació extrema a les dues poblacions conegudes a l'illa de Menorca. Recordem que una d'elles fou creada dins el marc d'actuacions del projecte Life de Conservació de Flora del Consell Insular de Menorca, on també s'elaborà un pla de conservació per a aquesta espècie. Tot això ha duit a que dins les previsions del SPE per al 2007, pel que fa a la tramitació de plans de recuperació, es prioritza la redacció tècnica i presentació al Consell Assessor del PR d'*Apium bermejoi*, el qual a hores d'ara, es troba pràcticament enllestit. També està previst realitzar alguns **recs periòdics** durant els propers mesos per tal d'assegurar la viabilitat de la població introduïda.

✓ *Pinus pinaster*, noves localitats i anàlisi genètics.

Continuant amb les tasques de conservació envers la protecció d'aquesta espècie i un cop superat el daltabaix del passat estiu on un **incendi forestal** afectà l'única població natural de Menorca s'ha realitzat les següents actuacions:

- **anàlisi molecular** d'una nova població natural de *Pinus pinaster* situada al centre de l'illa de Menorca i una altra de l'illa d'Eivissa. Aquest estudi realitzat pel **Dr. Luís Gil** revela que aquesta segona població menorquina pertanyeria a la regió filogeogràfica occidental, diferent a la població del Milocar que s'inclouria dins la regió

filogeogràfica oriental.

- **reforçament de la població original** mitjançant la plantació de 45 nous individus obtinguts al viver forestal de Menut i de la Universitat Politècnica de Madrid.

- **creació de dues noves poblacions**, amb un total de 49 individus on també s'ha plantat els exemplars empeltats procedents de la població natural del Milocar. La introducció de *Pinus pinaster* en dues noves localitats permetrà preservar millor aquesta espècie enfront d'episodis catastròfics naturals com fou l'incendi del passat estiu.

- **Seguiment i conservació de la població** natural que va sobreviure a l'esmentat incendi i que compte amb dos exemplars supervivents de la població natural (un adult), i 27 pinets procedents de la primera reintroducció.

✓ Ha nascut el Comitè de Flora

En data de **13 de febrer de 2007**, es constituï la comissió de flora del Consell Assessor de Fauna i Flora, en compliment del que estableix el decret 75/2005. Dins dels diferents temes que es tractaren cal destacar la presentació de la previsió d'elaboració de plans i la tramitació del Pla de Recuperació dels Limonium de Magaluf, el qual fou aprovat per unanimitat per a continuar amb la seva tramitació.

Altres punts foren l'acord favorable de la proposta de catalogació en perill d'extinció de la població menorquina de *Rhamnus ludovici-salvatoris*, així com la de *Cotoneaster gr. tomentosus* a l'illa de Mallorca. Per últim, en relació al pla de recuperació dels Limonium de Magaluf, hem de destacar la recent publicació al **BOIB núm. 64 de 28 de març de 2007** de la resolució del Conseller de Medi Ambient de la inclusió al Catàleg Balear de Espècies Amenaçades de *Limonium boirae*, *Limonium carvalhoi*, *Limonium ejulabilis* i *Limonium inexpectans* en la categoria de **En Perill d'Extinció**.

✓ IN MEMORIAM: ORIOL DE BOLÓS

El **Dr. Oriol de Bolós i Capdevila (Olot, 1924)** va morir a **Barcelona** el passat **22 de març**.

Bolós va ser un dels **botànics** més importants del segle XX, **catedràtic de la Universitat de Barcelona, director de l'Institut Botànic i autor de més de 200 treballs de recerca**, entre els quals figuren detallades descripcions de la fitosociologia de cada una de les Illes Balears, on va treballar amb el rigor i la passió que el caracteritzaven. Va ser mestre de molts dels actuals botànics de les Balears, i la seva sensibilitat en temes de conservació es va encomanar a molts dels seus deixebles.

Va contribuir al renaixement de la Institució Catalana d'Història

Natural, en el marc de la qual feu aportacions molt importants al llibre **Natura, ús o abús?**, obra clàssica en la conservació del patrimoni natural dels països catalans.

La seva trajectòria el feu rebre diverses distincions (Creu de Sant Jordi, medalla Narcís Monturiol, premi de la Fundació Catalana per la Recerca) i, sobre tot, l'admiració i l'estima de tota una generació de naturalistes. Descansi en pau.

✔ **Projecte de construcció i instal·lació de plaques fotovoltaïques a Formentera**

L'aposta per les energies renovables és ferma al **Pla Director Sectorial Energètic de les Illes Balears**, que recomana un major percentatge d'oferta d'energia no contaminant. En un moment en el qual els parcs eòlics estan aixecant fortes polèmiques, pareix que l'opció de les plaques solar agafa molta força. Així, alguns projectes objecte d'avaluacions d'impacte ambiental estan arribant a la Comissió Balear de Medi Ambient. Un d'ells és el que planteja construir una agrupació de plantes fotovoltaïques a la vora de la carretera de Cala Saona, de Formentera. Aquesta illa presenta una dependència gairebé total de combustibles fòssils i aquesta seria una manera de produir gairebé 2 MWh anuals d'energia neta, el 7% del consum insular l'any 2004.

Desgraciadament, la parcel·la designada per ubicar aquestes plaques se correspon a l'hàbitat ideal de l'espècie *Delphinium pentagynum subsp. formenterense*, en **Perill d'extinció** al Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades.

Aquesta ranunculàcia fou descrita l'any 2000. La població localitzada a la superfície esmentada és de **250-500 exemplars**. El Servei de Protecció d'Espècies està actualment elaborant un informe tècnic sobre la incidència del projecte sobre les poblacions de *Delphinium* del terreny per a la Comissió Balear de Medi Ambient en base a una visita de camp realitzada el passat 19/04/2007, amb l'objectiu de que es modifiqui el projecte per tal que no afecti la població, la qual cosa sembla perfectament possible i compta amb una disposició favorable dels promotors del projecte.

tornar a la portada de **CiberESPÈCIES**

● Entrevista a Charlotte Curé ●

Charlotte Curé va néixer a Paris fa 26 anys. Ha estudiat biologia a vàries universitats franceses, llicenciant-se a l'**universitat de Paris Sud Orsay** i especialitzant-se en **biologia de comportament i bioacústica**. Actualment porta un any i mig fent la tesis doctoral titulada "**Comparació del sistema de comunicació acústica dels Puffinus de la conca mediterrània**".

Charlotte ha fet una feina impressionant, i és probablement la persona de la història que més vegades ha passat la nit a la cova de la Cella (als acantilats de la costa nord), per obtenir, en unes condicions poc confortables, gravacions directes dels cants del **virot petit**. Fins i tot ha patit un lleu incident en un dels desembarcs, que esperam no li deixi un mal record de Mallorca...

● En què consisteix la teva tesis i quins són els objectius?

A grans trets, la meua tesis consisteix en tres apartats: 1. Fer els enregistraments bioacústics del Puffinus yelkouan i Puffinus mauretanicus a la conca mediterrània. 2. Analitzar els cants i reclams enregistrats. 3. Analitzar el significat i utilitat de cada paràmetre sonor a cada espècie i veure quines diferències existeixen.

● Quin ha estat l'objectiu de la teua vinguda a les Balears?

He vingut a passar aquí els mesos de març i abril per fer gravacions dels cants i reclams dels virots petits (Puffinus mauretanicus) a diferents colònies de les tres illes majors.

Quines colònies has visitat per fer aquesta feina?

A Mallorca he fet enregistraments acústics a sa Dragonera, sa Cella, illes Malgrats, a Eivissa els he fet a l'illa de Conillera i ara estic a punt de partir cap a Menorca, per finalitzar la meva feina de camp.

Quina feina has fet anteriorment?

He fet gravacions de Puffinus yelkouan i a les illes mediterrànies franceses de Hyères, Porquerolles i de Port-Cros.

Quant acabis aquí quina feina et resta per fer?

Un any i mig, amb la qual cosa espero haver fet la tesi en tres anys..

Que tens previst fer una vegada tinguis el doctorat?

Faré el post doctorat a l'estranger. M'agradaria fer-ho estudiant bioacústica en espècies de mamífer aquàtics i una vegada hagi finalitzat els meus estudis poder treballar amb la bioacústica de mamífers i aus marines.

Per finalitzar, després d'haver sentit i enregistrat els cants de les dues espècies de Puffinus, penses que existeixen diferències?

A priori et diria que sí, que s'aprecien diferències entre ambdues espècies.

El Servei de Protecció d'Espècies i el parc de Sa Dragonera han donat suport logístic a la tasca de camp d'aquesta científica, en el convenciment que un millor coneixement

de les espècies amenaçades contribueix a la seva conservació.

[tornar a la portada de *CiberESPÈCIES*](#)

1. CANS CONTRA VERÍ

Dintre de les accions que es duen a terme contra l'**ús il·legal de verí**, l'any 2006 es va dur a Mallorca un **equip de cans ensinistrats** en la detecció d'esquers enverinats o d'animals morts per verí. Aquest equip de cans, que treballa habitualment a Andalusia, dintre de l'Estratègia contra el verí que desenvolupa la Junta d'Andalusia, està format per **quinze cans** ensinistrats. Enguany, durant el mes d'abril, aquest equip ha estat contractat pel **Servei de Caça** per tornar a fer feina per diversos vedats de Mallorca.

L'equip que s'ha desplaçat a Mallorca està format per l'**ensinistrador, un tècnic ajudant i 3 cans** (un pastor alemany, un llaurador i un ca d'aigües espanyol), i sempre anava acompanyat per un **Agent de Medi Ambient**. S'han trobat diversos animals morts i possibles esquers enverinats que han estat enviats a Laboratori Forense de Vida Silvestre per determinar la possible existència de verí.

També es va fer una presentació davant del medis per tal de donar a conèixer l'actuació d'aquest equip contra el verí, molt especialment entre el món dels caçadors.

2. MILÀ

Ens arriben **dades optimistes** des de **Menorca**. En Fèlix de Pablo comunica que enguany s'han constituït **4 noves parelles**, que pot ser podrien arribar a ser 5, formades per exemplars nascuts l'any 2004.

El 2004 va ser un any en que no es va produir cap baixa per verí, el que ha permès aquest reclutament d'exemplars a la població reproductora. Enguany s'estima que hauran **5 o 6 colles més que l'any passat** i es preveu que la població menorquina sigui d'entre 15 i 20 colles reproductores, la qual cosa és una molt bona notícia.

Per altra banda, ha **desaparegut la colla** de la que l'any passat es varen trobar els dos polls morts enverinats, pel que es suposa que també varen morir intoxicats.

A **Mallorca** sembla que la població reproductora serà d'unes **15 colles reproductores**, es a dir com la de l'any passat, si bé és possible que hi hagi alguna més. També es sap que 3 exemplars dels 5 que han sobreviscut del polls nascuts el 2003 estan emparellats. Almanco 6 exemplars alliberats a Artà el 2006 continuen controlant-se per zones properes a les d'alliberament. Un exemplar nascut a Mallorca el 2005 es va desplaçar a Menorca, va tornar i ara es troba, de nou, a aquella illa. Aquest mes d'abril de 2007 s'ha posat en marxa una **nova menjadora** per a milans a una finca particular situada molt a prop de Santa Maria. S'ha construït un tancat i ja s'han començat els aportos regulars de menjar. Amb aquesta, ja són **quatre** les **menjadores** en funcionament a Mallorca per a aquesta espècie, tres a prop de Palma i i una a Artà. Durant el que duim d'any s'ha produït la mortalitat de quatre exemplars de milà: un d'ells per **electrocució** i els altres tres **enverinats**.

3. ACCIDENT MORTAL ALS EÒLICS DE MAÓ

El passat dia **6 d'abril**, un milà menorquí (nascut l'any 2006, i proveït de marques alars i emissora de seguiment) **moria destrossat** per l'impacte de les pales d'un dels molins de producció d'electricitat ubicats a Milà (Maó), que el va seccionar pel ventre!

Desgraciadament, l'impacte d'aquest sistema de producció energètica és inevitable, i aquesta mort confirma la **necessitat de seleccionar amb un gran rigor la ubicació dels molins**, evitant les àrees de presència d'espècies catalogades que

poden ser víctimes d'aquests aparells, en front dels quals no hi ha instint de conservació que valgui, ja que el comportament de les espècies ha evolucionat en un món sense pales!

4. POSSIBLE EPIZOÒTIA ALS CAPS D'OLLA DEL MEDITERRANI OCCIDENTAL

A la la DG de Biodiversitat del MMA va tenir lloc una **reunió** amb representants de les comunitats autònomes mediterrànies i dos experts (**Antonio Fernández**, catedràtic de patologia animal de la Universitat de Gran Canària i **Renaud Stephanis**, biòleg que fa la tesi sobre un grup familiar de caps d'olla a l'Estret de Gibraltar).

Aquest 2007 hi ha hagut **8 avaraments de caps d'olla** *Globicephala melaena* a Andalusia, 6 en un sol mes a Múrcia, amb 5 positius, un a Alacant positiu i a més el de Mallorca, a la Badia d'Alcudia, que es va poder analitzar a fons, el que permetrà determinar quins són els òrgans diana per cercar **morbilivirus** i simplificar les analítiques.

Actualment els casos es restringeixen al grup del **Mediterrani Occidental** d'aquesta espècie, ja que no hi casos ni en els caps d'olla tropicals (els de Canàries) ni als caps d'olla del Cantàbric. Per altra banda, pràcticament tots els animals són positius per aquests virus i no desenvolupen la malaltia, pel que es sospita de la presència d'un factor desencadenant desconegut.

Des de fa uns cinc anys hi ha un protocol per seguiments de patologies als cetacis canaris degut bàsicament al seu interès turístic, ja que s'ha calculat que un cap d'olla pot generar uns beneficis de 500.000 € en el decurs de la seva vida. Es va decidir que el MMA, la SEC i la U. de Gran Canària elaboraran de manera urgent un protocol el més senzill possible per recollir mostres de caps d'olla i de dofins, bàsicament *Stenella caeruleoalba*, que avarin en bon estat. Així mateix es comunicarà la situació a la secció de patologies de la Comissió Balenera Internacional.

En resum, pareix que si no es produeix una transferència del virus cap una espècie més abundant a la mar balear, la incidència aquí seria marginal.

5. V REUNIÓ DE COORDINACIÓ DE CENTRES DE RECUPERACIÓ DE FAUNA DE LES BALEARS

El **12 d'abril** es va a celebrar la **V Reunió de Coordinació de Centres de Recuperació de Fauna de les Illes Balears** a les instal·lacions del COFIB, a Sta. Eugènia. Van assistir representants dels **CRF de Son Reus, de Sa Coma d'Eivissa, del Gob-Menorca, del CR de tortugues marines de Marineland-Mallorca, del mateix COFIB i de la Conselleria de Medi Ambient**. En aquesta trobada els diferents centres van exposar un resum de les seves activitats des de la darrera reunió del 2005, així com la presentació de l'Acord de col·laboració entre Son Reus i el COFIB, que permet la coordinació entre els dos centres per compartir instal·lacions i serveis, i millorar l'atenció a la recuperació de la fauna silvestre.

Tècnics del Servei van presentar el **Pla d'Acció d'Espècies Invasores i el Projecte Bioatles**, fent palesa la importància d'una identificació i localització precisa de les recollides o alliberaments de les espècies que son acollides als centres de recuperació, ja que en molt de casos poden ésser una valuosa font de informació sobre moltes espècies. Finalment es va decidir continuar amb aquestes trobades bianuals per compartir experiències i problemes dels diferents CRF de les Balears

6. NOTÍCIES DE VIROT

SKUA està duent a terme per al **Servei de Protecció d'Espècies** el seguiment de les poblacions de *Puffinus mauretanicus*. Les noves tecnologies també ens faciliten la tasca de la realització del cens, i així, enguany, s'han instal·lat **fototrampes** a l'entrada d'algunes coves habitades pel virot petit. Amb elles serà possible estimar el nombre d'individus que habiten les cavitats i detectar la **presència de possibles depredadors**.

Aquests dos mesos de **març i abril** s'ha apreciat una **gran afluència d'aus marines** prop de la costa, fins i tot a llocs humanitzats. Les torrencades han aportat gran quantitat de nutrients a la mar que han afavorit el desenvolupament dels peixos.

En la costa de Tramuntana s'han vist **grups de més de 500 exemplars** de *Puffinus mauretanicus*, amb altres espècies (*Puffinus yelkouan*, *Calonectris diomedea* i *Hydrobates pelagicus*).

Des d'aquestes línies volem fer una crida per col·laborar en la realització del **RAM (Xarxa d'aus i mamífers marins)** d'enguany. El cens es fa el primer dissabte de cada mes de 7:30 a 10:30 hores. Aquestes dades són de gran importància per conèixer la dinàmica poblacional dels procelariformes i altres aus marines.

Els **interessats** poden telefonar en Miguel: 971 764 444.

6. DADES DE LA REPRODUCCIÓ DEL VOLTOR NEGRE

L'any 2006 es varen revisar **28 plataformes de nidificació**, de les que 14 varen ser ocupades, 11 colles varen pondre i covar la posta, però 6 varen fracassar i només 5 tingueren èxit volant el polls.

Finalitzant el mes d'abril de 2007 les dades són provisionals degut a les adverses condicions meteorològiques d'aquest mes que no han permès fer el seguiment desitjat. S'han trobat **12 nius ocupats** i s'han detectat **6 postes**. La tercera

setmana d'abril s'han iniciat les eclosions.

L'any passat varen morir enverinats dos adults reproductors, un mascle i una femella, la qual cosa pot haver influït en un menor nombre actual de parelles reproductores. Durant la tardor de 2006 es varen **alliberar dos exemplars juvenils** cedits per la Generalitat Valenciana, procedents de centres de recuperació. Aquests exemplars es varen marcar amb decoloracions de plomes.

També es varen marcar dos polls dels nascuts el 2006. Les **menjadores**, totes situades a la serra de Tramuntana, continuen funcionant a bon ritme. Hi ha una menjadora principal, amb aportacions de menjar molt regulars i dues amb aportacions quinzenals, mantingudes pel Programa de Conservació del Voltor Negre. A més, altres 5 finques de la serra tenen menjadores que funcionen per aportacions fetes pels seus propietaris i pel pagesos.

Com en anys anteriors, està previst continuar amb la **vigilància** dels accessos a les zones de nidificació més sensibles, **restringint el pas d'excursionistes** fins a finals de juny i informant de rutes alternatives. També cal destacar que es venen observant dos **voltors forasters** (*Gyps fulvus*) que han estat observats varies vegades per la serra de Tramuntana i a sobre de l'abocador de fems de Son Reus (Palma).

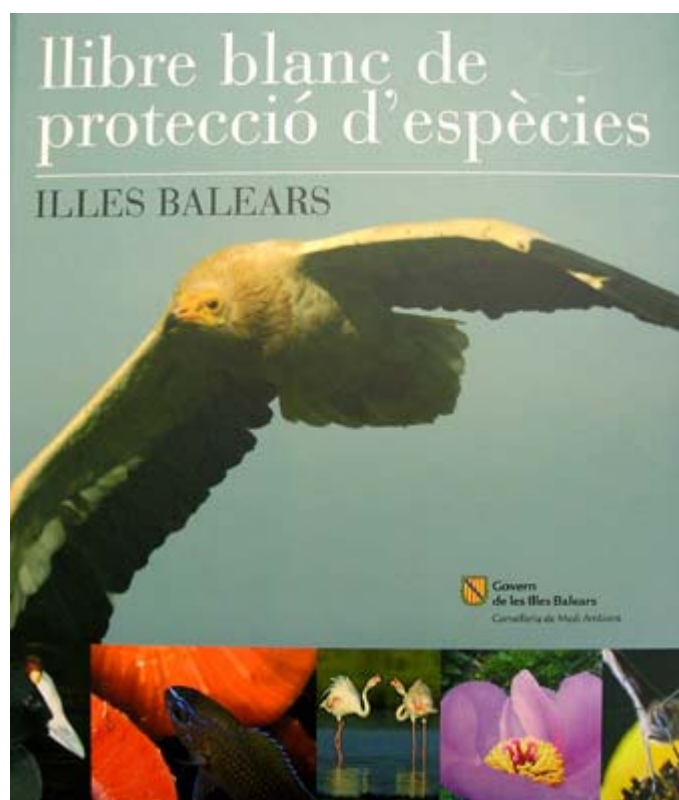
tornar a la portada de **CiberESPÈCIES**

LLIBRE BLANC DE PROTECCIÓ D'ESPÈCIES

● Les espècies tenen un llibre blanc!!

Un dels projectes del Servei per a l'any 2007 ha estat ja enllestit, cosa que ens omple de satisfacció: la **redacció i edició del Llibre Blanc de Protecció d'Espècies a les Illes Balears**, un text que recull el Catàleg d'Espècies Amenaçades, informacions detallades dels animals i plantes vulnerables i en perill d'extinció, resums dels plans de recuperació i conservació, una descripció general del patrimoni balear d'espècies silvestres, i altres informacions complementàries.

El Llibre compta amb una **gran profusió de fotografies**, i **es complementa amb 4 CDs**: dos amb imatges videogràfiques (els documentals: "6 espècies, 6 joies" i "la tortuga marina a les Balears") i dos amb informació tècnica detallada: els Llibres Vermells disponibles (vertebrats, peixos i plantes vasculares) i una completa recopilació de normativa sobre conservació d'espècies (convenis internacionals, directives europees, legislació estatal i autonòmica).

Esperem que aquest **completíssim document** doni fruits i faciliti la millora de l'estat de conservació de la fauna i la flora de les Illes Balears. Es tracta d'una edició institucional, que serà difosa en els instituts d'ensenyança mitja, biblioteques, ONGs i àmbits professionals, tot i això, alguns exemplars estan disponibles per a particulars interessats, que poden sol·licitar-lo a la Direcció General de Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental

(especies@dgcapea.caib.es;
tel. 971 784956; fax 971 784953; carrer Manuel Guasp, 10 - 07006 Palma).

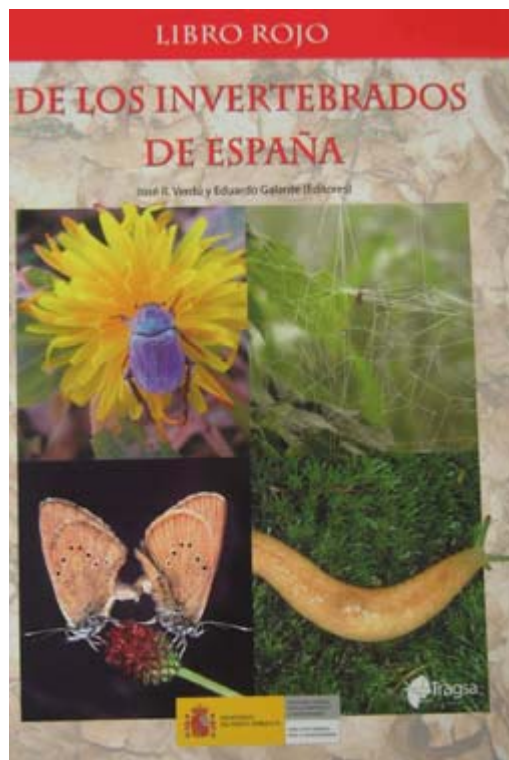
LIBRO ROJO DE LOS INVERTEBRADOS DE ESPAÑA, José R. Verdú i Eduardo Galante (Eds.)

● Un nou llibre vermell

Els llibres vermells són **documents de gran importància** en la gestió eficient de les espècies. Malgrat no tenen eficàcia normativa, sí que acumulen a les seves pàgines la millor informació sobre l'estat de conservació dels organismes i, en conseqüència, es fan servir per incloure les espècies en els catàlegs.

Empren els **criteris UICN**. Ja s'han publicat els llibres vermell de diferents grups animals (peixos continentals, amfibis i rèptils; i aus) i de les plantes vasculares, però es trobava a faltar el dels **invertebrats**, grup de gran importància però moltes vegades ignorat per la seva dificultat de maneig.

El **Libro Rojo de los Invertebrados de España** és una obra fonamentalment d'investigadors de dos grups: la Asociación Española de Entomología i la Sociedad Española de Malacología.

En total, **inclou 177 artròpodes i 95 mol·luscs**, si bé es troba a faltar la resta de grups d'invertebrats. Respecte a les espècies del Libro Rojo **presentes a la fauna balear** cal destacar les següents:

- Geonemus caudulatus***, brèntid. VU.
- Henrotius jordai***, caràbid. VU
- Hydroporus (Hydroporus) iluci***, ditíscid. VU.
- Scarabaeus (Ateuchetus) semipunctatus***, escarabeid. VU.
- Hoplia coerulea***, escarabeid. VU.
- Akis bremeri***, tenebrionid. VU.
- Probaticus (Pelorinus) balearicus***, tenebrionid. VU.

Coenagrion caeruleescens, odonat. VU.

Citat a Menorca per García-Avilés però aquesta cita no apareix recollida al Libro Rojo, ja que a la fitxa de l'espècie només se cita de la Península.

Coenagrion scitulum, odonat. VU.

Citada a Mallorca i Menorca per García-Avilés però aquesta cita no apareix recollida al Libro Rojo, ja que a la fitxa de l'espècie només se cita de la Península.

Leuctra balearica, plecòpter. VU.

Belgrandiella edmundi, mol·lusc hidròbid. EN

Allognathus graellsianus, helícid. VU.

Xerocrassa caroli, mol·lusc higròmid. VU.

Xerocrassa claudinae, mol·lusc higròmid. VU.

Xerocrassa ebusitana, mol·lusc higròmid. VU. Nombroses subespècies.

tornar a la portada de **CiberESPÈCIES**

A Espanya:

● La política agrosanitària i el voltor lleonat.

En els darrers anys, s'han extremat rigorosament les **mesures zosanitàries**, per una aplicació estricta de la normativa europea de ramaderia, en part com a conseqüència de l'alarma causada per malalties com la de les vaques boges, (la qual, recordem-ho, va ser motivada per l'ús d'aliments inadequats en els animals domèstics).

Això ha provocat que s'hagin tancat carnatges, i que el nombre d'**animals morts abandonats al camp hagi disminuït radicalment**. És curiós que la conseqüència d'una pèssima pràctica zootècnica (alimentar herbívors amb pinsos d'origen animal) acabi repercutint en la conservació dels rapinyaires silvestres. És evident que la repercussió d'aquestes mesures, que molts tècnics consideren exagerades, no havia estat prou valorada, especialment en un país com Espanya, on les poblacions de rapinyaires són molt importants: més de vint-i-cinc mil parelles de voltor lleonat, dues mil de voltor negre, mil cinc-cents de miloca i un centenar de trencalòs, a més de desenes de mils de còrvids, milans i altres espècies que tenien la carronya d'espècies domèstiques entre els seus recursos.

Desgraciadament, en els darrers mesos s'ha constatat un increment de les entrades d'aus a centres de recuperació afectades per desnutrició i es produeixen amb freqüència creixent **atacs a bestiar viu** (animals en part, sobretot) per part del **voltor lleonat**. És evident que la conservació d'espècies s'ha de tenir present en el disseny de tot tipus de polítiques rurals, o les possibilitats de fracassos són importants. S'ha formulat la proposta que el **Comitè de Fauna i Flora** (autonomies i Ministeri de Medi Ambient) convoqui una reunió monogràfica per afrontar aquest problema.

● **Ecosistemas. REVISTA CIENTÍFICA Y TÉCNICA DE ECOLOGIA Y MEDIO AMBIENTE** La revista està disponible a la següent adreça: www.revistaecosistemas.net

Ecosistemas és la revista científica i tècnica de ecologia i medi ambient publicada per l'associació Espanyola d'Ecologia Terrestre. Des de l'any 2001 s'edita exclusivament en format electrònic de lliure accés.

A Europa:

● **El primer fluviari europeu.**

El passat **mes de març** es va inaugurar a la localitat portuguesa de **Mora** el primer **fluviari europeu**. Es localitza al **Parc Natural de Gameiro**, a la Ribera de Raya, i té una extensió de **2300 m2**.

Un fluviari és un **oceanogràfic del medi fluvial**, amb una representació d'aquaris i hàbitats naturals aquàtics i terrestres, de tal manera que en pocs metres ens podem traslladar des dels cims de les muntanyes a la vora de l'oceà. S'hi troben representades **72 espècies diferents de peixos**, amb alguns tàxons d'Àfrica i Amèrica del Sud. Un dels principals objectius del fluviari és donar a conèixer la importància històrica i cultural dels cursos d'aigua i la influència humana sobre aquests fràgils ecosistemes. L'edifici és **candidat al Premi Europeu d'Arquitectura**.

S'espera la visita de **250.000 visitants anuals**.

En el món:

● **Una nova espècie de felí per a la ciència.**

De vegades les coses no són tan evidents com semblen! Això és el que degueren pensar els científics que acaben de descobrir una **nova espècie de felí a les illes de Borneo i Sumatra**. Durant més d'un segle, s'havia considerat que la **pantera nebulosa** (*Neofelis nebulosa*) es distribuïa pel sud-est asiàtic i Indonèsia, però recents estudis genètics han demostrat que els exemplars d'Indonèsia presenten unes característiques prou importants com per considerar-la espècie diferenciada.

Les taques del pelatge també són ben diferents. Es considera que **la diferenciació es va produir fa 1.4 milions d'anys**. És el **major depredador de Borneo** i, com a tret significatiu, cal esmentar que és el felí amb els claus més llargs en proporció a la seva mida corporal. La població total està estimada en 8000-18000 exemplars. És d'hàbits nocturns.

[tornar a la portada de CiberESPÈCIES](#)